

აიშე კულინი, „აილინი“ (ნაწყვეტი)
თარგმანი თურქულიდან ნინო შენგელიასი
Aişe kulin, Aylin (fragment)
Translation from Turkish by Nino Shengelia

აიშე კულინი – თანამედროვე თურქი მწერალი, ბესტსელერების ავტორი, დაიბადა 1941 წლის 26 აგვისტოს სტამბოლში. წარმოშობით ბოსნიელია, დედის მხრიდან – ჩერქეზი; დაამთავრა სტამბოლის გოგონათა ამერიკული კოლეჯი ლიტერატურის განხრით; მუშაობდა რედაქტორად და რეპორტიორად სხვადასხვა ჟურნალ-გაზეთში; იყო თეატრის პროდიუსერი, სამხატვრო ხელმძღვანელი და სცენარისტი; არის იუნისეფის კეთილი ნების ელჩი თურქეთში; მისი ნაწარმოებები თარგმნილია მსოფლიოს 22 ენაზე; დაჯილდოებულია უამრავი პრემიით; მისი რომანების მიხედვით გადაღებულია მხატვრული ფილმები და სერიאלები, რომლებიც საკმაოდ პოპულარულია როგორც თურქეთში, ასევე მის ფარგლებს გარეთაც.

ნამდვილი აღიარება ავტორს მოუტანა 1997 წელს გამოცემულმა რომანმა „აილინი,“ რისთვისაც სტამბოლის კავშირგაბმულობის ფაკულტეტმა ის წლის ავტორად ცნო. ამ წიგნმა უდიდესი როლი ითამაშა მისი, როგორც პოპულარული მწერლის ფორმირებასა და მის მკითხველთა უზარმაზარი არმიის ჩამოყალიბებაში.

რომანი ბიოგრაფიულია. მთავარი გმირი – აილინი მწერლის ნათესავი გახლდათ; გარდა იმისა, რომ ის საკმაოდ ცნობილი ოჯახიშვილი იყო, თავისი სილამაზითა და მრავალფეროვანი ცხოვრებითაც მუდამ საზოგადოების ყურადღების ცენტრში ექცეოდა; რომანში აღწერილი ამბები რეალურ ფაქტებს ეფუძნება; აილინი კეთილშობილი თურქი ქალბატონია, რომელმაც, ისევე როგორც მწერალმა, დაამთავრა ამერიკული კოლეჯი; შემდეგ ჯერ ლიბიელ პრინცს გაჰყვა ცოლად, მაგრამ მალევე მიხვდა, რომ მასთან ბედნიერი ვერასდროს იქნებოდა, რადგან შეიზღუდა მისი თავისუფლება, რომელიც დასავლურ ღირებულებებზე იყო ორიენტირებული; ვერ გაუძლო აღმოსავლური კულტურის ზენოლას და ქორწინებიდან გაქცევა მოახერხა, რაც იმ დროს პრაქტიკულად წარმოუდგენელი იყო. მოგვიანებით ექიმობა მოისურვა და ევროპის ერთ-ერთ ცნობილ სამედიცინო კოლეჯში ძირფესვიანად შეეცვალა ცხოვრებისადმი ხედვა; მიხვდა, რომ სიმდიდრე, რომლისკენაც ისწრაფოდა, მეცნიერებასა და ცოდნაში იყო და არა – ფიზიკურ სილამაზეში; და ბოლოს, აშშ-ში ერთ-ერთი საუკეთესო ფსიქოთერაპევტი და ამერიკული ჯარის პოლკოვნიკიც გახდა;

რომანს ზედმეტად მარგინალურიც კი უწოდეს იმის გამო, რომ აილინის ცხოვრების სტილი შესაძლოა იდეალური ან სასურველი ცხოვრებისეული მოდელი ყოფილიყო თურქეთის გარკვეული წრეების ქალებისთვის. აილინი ცხოვრობდა ისე, როგორც სურდა, იქ, სადაც სურდა, იმასთან, ვისთანაც სურდა... რომანში აღწერილია ავანტიურისტი და მარგინალი, თავისუფალი ქალის ცხოვრება, რომელმაც, უამრავი სირ-

თულის მიუხედავად, მიაღწია სასურველ მიზანს. აილინისთვის არ არსებობდა ენობრივი, რელიგიური თუ კულტურული ბარიერი. მას ჰყავდა ქრისტიანი, ებრაელი და მუსლიმი ქმრები... ის პოპულარობის პიკში ძალიან უცნაურ ვითარებაში გარდაიცვალა. ეს შესაძლოა დაკავშირებული ყოფილიყო მის პროფესიულ საქმიანობასთან, ვინაიდან ის მკურნალობდა ამერიკულ სამხედროებს, რომლებიც სპარსეთის ყურეში იბრძოდნენ და სამშობლოში დაბრუნებულებს ძალიან უჭირდათ მშვიდობიან მოსახლეობასთან თანაცხოვრება. ასეთი პაციენტების განკურნების მცდელობისას აილინმა აღმოაჩინა, რომ ჯარისკაცებისთვის დარიგებული ფსიქოტროპული აბები იყო მიზეზი, რის გამოც აშშ-ში დაბრუნებული სამხედროები მშვიდობიანი მოსახლეობის მიმართ აგრესიით გამოირჩეოდნენ. იყო მკვლევლობის ფაქტებიც. აილინმა ამერიკულ სარდლობას წარუდგინა მოხსენება, სადაც ამ ფაქტებზე საუბრობდა. ხელისუფლებამ ახალგაზრდა ქალი გააფრთხილა, ზედმეტად არ ჩარეულიყო ამ საქმეში. ამის შემდეგ აილინმა პოლკოვნიკის წოდებით დატოვა ჯარი. ამასთან, ძალიან მალე თავისივე სახლის ბაღში იგი გარდაცვლილი ნახეს. ადგილობრივმა პოლიციამ სწრაფად დახურა საქმე და განაცხადა, რომ უცნაური შემთხვევა მოხდა.

რომანმა საკმაოდ დიდი ინტერესი გამოიწვია და გამოსვლისთანავე ბესტსელერად იქცა.

აილინი

წინასიტყვაობა

1995 წლის 19 იანვარს, სამშაბათს აილინ რადომისლი-გეითის თავის ეზოში, თავისივე მანქანის ქვეშ გარდაცვლილი აღმოაჩინა დილით სახლის დასალაგებლად მისულმა მოახლემ. სიკვდილის არანაირი მიზეზი არ არსებობდა. არც მკვლევლობას თუ თავდასხმას ჰგავდა. ტანსაცმელი, ფრჩხილები, წინდები, თმის ვარცხნილობა – ხელუხლებელი, სხეულზე ნაკანრიც კი არ აღენიშნებოდა... მისი პიკაპის ტიპის ავტომანქანა რიყის ქვით მოპირკეთებულ სწორ ეზოში გაურკვეველი მიზეზით დაგორებულიყო ისე, რომ სულ მცირე ამალებისთვის გადაეველო და დამრეც ფერდობზე უკანა საბურავებით კედელს მიბჯენოდა. აილინი მანქანის ქვეშ გარდიგარდმო, პირალმა იწვა. მას ნაცრისფერი საღამოს კაბა ეცვა, საყელოზე – ნახევარმთვარისებრი აღმასის გულსაბნევი, თითზე კი თვლიანი ბეჭედი ეკეთა. ექსპერტიზამ დაადგინა, რომ ორი დღის წინ, სამშაბათს ღამე გარდაცვლილიყო.

მდიდარი, ცნობილი და პატივსაცემი ადამიანებით დასახლებული უბანი – „ბედფორდი“ დანაშაულში გარეული რომ არ ყოფილიყო, ადგილობრივმა ხელისუფლებამ და პოლიციამ საქმე სასწრაფოდ დახურა. დასკვნა ასეთი იყო: „Freak Accident“, ანუ „უცნაური შემთხვევა“.

უბედური შემთხვევა მართლაც უცნაური იყო. ვერავინ იჯერებდა, რომ საკუთარი მანქანის ქვეშ აღმოჩენილი ადამიანის სიკვდილის მიზეზი სოლი იყო, რომელიც მკერდში შესობოდა. საქმის გამოსაძიებლად ოჯახმა კერძო დეტექტივიც კი დაიქირავა. ამბობდნენ, რომ ეროვნული უშიშროების ორგანიზაციამაც კი ჩაატარებინა მოკვლევა, მაგრამ მისი

გარდაცვალების შესახებ პირველი ცნობების გარდა ვერანაირი დასკვნა ვერ დაიდო.

იმ ავადსახსენებელ სამშაბათს ღამით აილინის სიკვდილს მხოლოდ ერთი სულიერი შეესწრო – ტობი ვონ შვეირი; ისიც ძალღი იყო და ამიტომ ვერავის გაუზიარებდა იმას, რაც იცოდა. ისეთივე ძნელად დასაჯერებელი იყო „უბედური შემთხვევა“, როგორც ის ფაქტი, რომ აილინი ვინმეს ან რომელიმე ორგანიზაციას მოეკლა.

ძალიან ცოტა ადამიანს თუ შეიძლება ხვდეს ნილად ისეთი სავსე, ნაყოფიერი, ფერადი და მღელვარე ცხოვრება, როგორითაც აილინმა იცხოვრა. იშვიათი ვინმე იყო – ძალიან ჭკვიანი, საინტერესო, საოცრად მამაცი, მგრძობიარე და ცვალებადი.

სიტყვებით მისი პიროვნების ზუსტი აღწერა შეუძლებელია. ეს წიგნიც იმ ადამიანების დახმარებითა და შთაგონებით დაინერა, ვისაც იგი ძალიან უყვარდა და სურდათ, რომ მის შესახებ ამქვეყნად სცოდნოდათ. ეს გახლავთ მისი გამოთხოვება ამქვეყნად დარჩენილ მეგობრებთან.

ვინ იცის, ცოცხალი რომ ყოფილიყო, ახლა ალბათ ამერიკის ელჩი იქნებოდა რომელიმე თურქულენოვან ქვეყანაში. თავისი „სხივური თერაპიით“ პირადად მოაჯადოვებდა თეთრი სახლის თანამშრომლებს, მზის სხივის სანახავად რომ არასდროს ეცალათ. ჩვენს ხელთ არსებული ზოგიერთი დოკუმენტის თანახმად, ამერიკულ ჯარში მსახურებასთან ერთად სხვა პროექტებშიც მონაწილეობდა.

მაგრამ, რომ ეცოცხლა, უეჭველია, ქარიშხალივით იქროლებდა.

ახლა კი აილინი სასუფეველში განისვენებს. ღმერთმა არასდროს მოაკლოს წყალობა და სიმშვიდე, ასე გამუდმებით რომ ენატრებოდა სიცოცხლეში. ნათელში განისვენოს!

ამ წიგნს ალბათ ვერასდროს დავწერდი, რომ არა აილინის დის – ნილუფერისა და დისშვილის – თაიბე გიულექ ბირსელის თანხმობა, თანადგომა და მათ მიერ მონოდებული არქივი. ამასთან, გულითადი მადლობა მინდა გადავუხადო უამრავ ადამიანს ნიუ-იორკში, რომელთაც დამითმეს უძვირფასესი დრო და გამიზიარეს მოგონებები აილინზე.

აიმე კულინი
ივლისი, 1997 წ.

სალამი, სიკვდილო

(24 იანვარი 1995წ., სამშაბათი, 10:30, ნიუ-იორკი)

უზარმაზარი, მუქი იისფერი ცათამბჯენების ქალაქში, სადაც კოკისპირული წვიმა იცის ხოლმე, ისე ყინავდა, კაცს სუნთქვა შეეკვრებოდა. მედისონ ავენიუსა და 81-ე ქუჩის გადაკვეთაზე 1076 ნომერში მდებარე კემბელის დამკრძალავი ბიუროს ფანჯრებს მაქმანებივით ეფინათხელი ყინული. მიუხედავად იმისა, რომ გარეთ საოცრად ყინავდა, ცერემონიათა დარბაზში თითქოს უხილავი ხანძარი მძვინვარებდა. ამაღ-

ლებულ სცენაზე თავახდელი მაჰაგონის კუბო იდო. გრძელ რიგში ჩამ-
ნკრივებული ადამიანები ეთხოვებოდნენ პოლკოვნიკის ფორმაში გა-
მონყობილ ამერიკელ ოფიცერს; უხმოდ ლოცულობდნენ, ემშვიდობე-
ბოდნენ და როგორც კი კუბოს ჩაუვლიდნენ, საოცრად დამნუხრებუ-
ლები დარბაზში განთავსებულ სავარძლებს იკავებდნენ. ყველა უხმოდ
ტიროდა, თითქოს პატივს მიაგებდნენ ირგვლივ გამეფებულ სამხედრო
ნესრიგს. თავშეკავება ყველაზე მეტად თურქებს უჭირდათ. ახალგაზ-
რდებიც და ხანშიშესულებიც ცდილობდნენ, არ დაერღვიათ ამ სერიო-
ზული ცერემონიის დიდებულება. ცრემლები გულიდან მოედინებოდა,
ნვაავდა ყელს, სულ ოდნავ ეხებოდა თვალებს და უკანვე უხმოდ, კვლავ
გულისკენ ნიაღვარივით მიედინებოდა. ადამიანები ერთმანეთის მხარ-
დამხარ, გაუნძრევლად ისხდნენ... არავინ საუბრობდა, არავინ ქვითი-
ნებდა... ეს უმძიმესი ტკივილი ყველას აერთიანებდა.

კატაფალკზე დაფენილ უამრავ ნაირფერ ყვავილს შორის მოთავ-
სებულ კუბოში დასვენებული ქალი სამხედროზე მეტად ფილმში გადა-
საღებად მომზადებულ ჰოლივუდის ვარსკვლავს მოგაგონებდათ. პოლ-
კოვნიკის ფორმაში გამონყობილი ამერიკელი ოფიცერი თურქი ქალბა-
ტონი გახლდათ. საოცარი გულმოდგინებით დავარცხნილ ნაბლისფერ
თმაში მონითალო ტონები შერეოდა. უბადლოდ თლილი სახის ფორმა,
ცხვირი და ტუჩები ჰქონდა. ტუჩის განაპირას დამცინავი ღიმილი დაჰ-
კრავდა, თითქოს ამბობდა: “ისევ საოცრება ჩავიდინე, არაო?!” ჩამოქ-
ნილი, გრძელი თითები გულმკერდზე ერთიმეორეზე გადაეჭდო. გრილ
ატლასზე ესვენა საზეიმო უნიფორმაში გამონყობილი ვარდის ტოტი-
ვით ნატიფი, დახვენილი და მოქნილი სხეული, რომელსაც სიკვდილის
არავითარი კვალი არ აჩნდა. ნაირფერი ყვავილებით მოფენილ სასახ-
ლეში ჩასვენებული ქალი და სიკვდილი იმდენად შეუთავსებელი და შე-
უფერებელი იყო ერთმანეთთან, მისი სიმშვიდე, ნატიფი და ლამაზი სა-
ხე იმდენად შორეული და უცხო იყო სიკვდილისგან, რომ... თითქოს და-
საფლავების ცერემონია კი არა, ნამდვილი ქორწილი ყოფილიყო. თით-
ქოს, საცაა ცხენზე ამხედრებული მხედარი უნდა გამოჩენილიყო, ტუ-
ჩები დაეკოცნა ქალისთვის და ისიც გაახელდა მისთვის ჩვეულ, ოდნავ
დაბინდულ თვალებს და გაუღიმებდა მხსნელს... და წარმოუდგენელ
ცხოვრებას თავიდან შეუდგებოდა... ზუსტად ისე, როგორც მეფის ასუ-
ლი ზღაპრიდან...

და დაუბერავდა ქარიშხალი...

გიჟური ქარიშხალი, რომელიც „ხმელთაშუა ზღვაზე ცხენის თავი-
ვით გადაჭიმულ“ ქვეყანაში ამოვარდნილიყო, იქიდან ევროპაში ებო-
ბოქრა და ბოლოს ატლანტიკის სანაპიროებს მიმწყდარიყო. ისეთი ქა-
რიშხალი, რომელიც ერთი სიცოცხლის მანძილზე ვერ იტევდა ერთ ქვე-
ყანას, ერთ პროფესიას, ერთ მეუღლეს. ამავე დროს, ეს იყო ხმელეთი-
დან ზღვისკენ მონაბერი თბილი სიოც... საოცრად რბილი, ნაზი სიო... ეს
იყო უზარმაზარი გულის მქონე ლოქმან ჰეიმი¹, რომელიც მუდამ თავს

¹ ლოქმან ჰეიმი – (ძვ. წ. აღ. XI ს.) ძველი წმინდანი, ბრძენი, რომელმაც შეიც-
ნო ერთიანი ღმერთი. ყურანის 31-ე სურა მის სახელს ატარებს.

დასტრიალებდა, ყურადღებით უსმენდა, ეალერსებოდა, ამშვიდებდა, კურნავდა...

ციმციმა, ცელქი, დაუდგრომელი ვერცხლისწყალი... დაულავი მოგზაური...

აილინი!

აილინ დევრიმჯი. ამერიკელი ოფიცრის უნიფორმაში გამონყობილი, მაგრამ ოსმალურ ტრადიციულ ოჯახში აღზრდილი თურქი გოგონა!

სალონის უმეტესი ნაწილი თურქებს ეკავათ. აქ თავი მოეყარა საზოგადოებას, რომელმაც მასთან ერთად დაიწყო ცხოვრება: ბავშვობის მეგობრები, ნათესავები, ნიუ-იორკში მოღვაწე დიპლომატები, სხვადასხვა ეროვნების ადამიანები მასთან გამოსამშვიდობებლად მოსულიყვნენ.

აილინ დევრიმჯი-რადომისლი – ნიუ-იორკის ათი საუკეთესო ფსიქიატრიდან ერთ-ერთი. ათობით სულიერად დაავადებული ადამიანი მისი წყალობით, მისი იდუმალი ოსტატობით განიკურნა, დაუბრუნდა სიცოცხლეს, ოჯახებს; ეს ადამიანებიც ესწრებოდნენ ცერემონიას, რათა უკანასკნელი მადლობა ეთქვათ თავიანთი მხსნელისთვის.

აილინ დევრიმჯი-რადომისლი-გეითსი – ამერიკული ჯარის ღირსების ორდენით დაჯილდოებული შეუცვლელი ოფიცერი, რომელმაც ორ წელიწადში პოლკოვნიკის წოდება მიიღო. არმიის სხვადასხვა რანგის ოფიცრები ამ უჩვეულო კოლეგისთვის უკანასკნელი პატივის მისაგებად მოსულიყვნენ.

შვილები... აილინს მათგან არც ერთი არ გაუჩენია, მაგრამ საოცარი სიახლოვე აკავშირებდათ... მისი გავლენით, მის ღირებულებებზე გაზრდილი თაბებსა და მიშელის ვაჟები – თიმი და ჯირეიც მოსულიყვნენ, რათა უკანასკნელად ჩაკვროდნენ გულში და უკანასკნელი კოცნით გაეცილებინათ აილინი. ქმრები, ძველი და ახალი საყვარლები, პლატონური სიყვარულები, თაყვანისმცემლები, მეგობრები, კოლეგები, პაციენტები... ადამიანები, რომლებიც კარგად იცნობდნენ მის ხასიათს და შეძრწუნებულები იყვნენ მისი უცაბედი სიკვდილით... იცოდნენ, რომ ასეთ მღელვარე, ფერად, მრავალხმიან მუსიკას უკვე ნამდვილად ვეღარასდროს გაიგონებდნენ.

ეს მხოლოდ რამდენიმე შტრიხია უკანასკნელ მოგზაურობაში მიმავალი აილინის ფოტოებიდან.

სხვებიც იყვნენ...

მრავალი, მრავალი წლის წინ, როცა ის სულ რაღაც ოცი წლის თუ იქნებოდა, საკუთარი ნებით გამოიკეტა არაბი პრინცის გალიაში, მაგრამ ძალიან მალე ტყვიასავით გამოფრინდა იმავე გალიიდან.

იყო დრო, როცა ცისფერ ჯინსებში გამონყობილი თავისუფლებას უმღეროდა და მშვიდობისმოყვარე ახალგაზრდებთან ერთად აყრუებდა არემარეს შეძახილებით – „სიყვარულით დაკავდით და არა ომი-თო...“ ის იყო დოქტორანტ ფიზიკოსზე შეყვარებული ჰიპი გოგონა, რომელმაც სრულიად შეცვალა მისი სამყარო...

26 წლისას კი უკვე მტკიცედ ჰქონდა გადაწყვეტილი, რომ უნდა ეს-
ნავლა და ფაკულტეტიც ისეთი შეარჩია, სადაც სწავლა ყველაზე რთუ-
ლი და ხანგრძლივი იყო.

წარმატებული ექიმი გახდა ნიუ-იორკში – მსოფლიოს ყველაზე ვე-
ლურ და ბრწყინვალე ქალაქში, სადაც დაუნდობელი კონკურენციაა,
მაგრამ წარმოუდგენელი ოცნებებიც კი ხდება.

ის იყო მამამისის ასაკის ავღანელ პოეტზე გიჟურად შეყვარებული
ახალგაზრდა ქალი...

ის იყო თურქეთიდან ნიუ-იორკში ემიგრირებული ფსიქოლოგის –
მიშელ რადომისლის საყვარელი ცოლი...

აილინი... მის ცხოვრებისეულ გზას ვერ იტყვდნენ ქალაქები, კონ-
ტინენტები. წარმატება და მარტობა, სიყვარული და ტკივილი...

განქორწინება... ძიება... ახალი სიყვარულები...

და ჯოზეფ კატცი!

და ჯარი!

უკანასკნელი გაჩერება, უკანასკნელი ქმარი, უკანასკნელი ტკივი-
ლი... უკანასკნელი!

გამოსამშვიდობებელი პროცესია დასრულდა; სალონში ყველამ
თავისი ადგილი დაიკავა... აილინის მშვენიერი სახე დაფარა მაჰაგონის
კუბოს სახურავმა. სალონის მარჯვენა კუთხეში ახალგაზრდა ქალი პია-
ნინოზე ვერდის რეკვიემს უკრავდა.

კათედრაზე რიგ-რიგობით ადიოდნენ გამომსვლელები. თავდაპირ-
ველად სიტყვით გამოვიდა გაერთიანებული ერების მუდმივმოქმედი
წარმომადგენელი ინალ ბათუ. შემდეგ აჰმეთ ერთეგიუნმა წარმოთქვა
სიტყვა. იგი ხელჯოხს დაეყრდნო და ბაირონის ციტატით დაიწყო:

She walks in beauty, like the night

Of cloudless climes and starry skies;

And all that's best of dark and bright

Meet in her aspect and her eyes;

„ის დანავარდობს მშვენიერებაში, როგორც ღამე უღრუბლო
დღესა და ვარსკვლავებით მოჭედილ ცაზე; და ყოველივე საუკეთესო ამ
წყვდიადისა და სიკამკამისა აისახება მის გამომხედვასა და თვალებში.“

ეს სიტყვები ბაირონმა ლედი უილმოტს უძღვნა, რომელიც მეჯ-
ლისზე გაიცნო და მოგვიანებით მოკლეს. ახლა კი ეს სტრიქონები აი-
ლინს ეძღვნებოდა, რომლის თვალებიც ასახავდა მასში არსებულ მთელ
მშვენიერებას.

შემდეგ კათედრა თალათ ჰალმანმა დაიკავა:

"In this ocean there is no death,

No despair, no sadness, no anxiety,

This ocean is boundless love,

This is the ocean of beauty, of generosity."

„ამ ოკეანეში არ არის სიკვდილი, არავითარი სასონარკვეთა, მწუ-
ხარება, შფოთვა... ეს არის მარადიული სიყვარულის, მშვენიერებისა და
გულუხვობის ოკეანე“.

თალათ ჰალმანმა თავდაპირველად მევლანას სტრიქონები წაი-
კითხა, რომელიც თავადვე თარგმნა ინგლისურად. შემდეგ კი დამსწრე

საზოგადოებას მოახსენა, რომ მევლანას უკვდავების ზღვაში უკვე განისვენებს სილამაზით, სულგრძელობითა და სიყვარულით სავსე ეს მშვენიერი ქალი.

აილინის მომაჯადოებელ, უცნაურ, მომწვანო ფერის თვალებზეც ისაუბრა. თითქოს მის ერთ თვალში – აღფრთოვანება და სიხარული, მეორეში კი “una furtive lacrima“-ს ჩრდილივით ნატიფი სევდა, რალაც ძლივს შესამჩნევი ცრემლი შეინიშნებოდა.

სწორედ ამ დროს გაისმა დონიცეტის „სიყვარულის ელექსირიდან“ ცნობილი არია“una furtive lacrima“-ს ჰანგები. აილინი სიცოცხლის ბოლო ღამეს, ბოლო წუთებში სწორედ ამ ოპერას უსმენდა.

უცნაური დამთხვევა იყო, მიუხედავად იმისა, რომ წინასწარ დაგეგმილი არაფერი ყოფილა. გასაოცარი წესრიგით ყველაფერი თავთავის ადგილზე დგებოდა. თითქოს რალაც იდუმალი ხელის კარნახით ერთმანეთს ენაცვლებოდა მუსიკა, პოეზია, ბაირონი, მევლანა, დონიცეტი, აილინი და უკანასკნელი ღამე.

(24 იანვარი 1995 წ. სამშაბათი 12:50)

ნიუ-იორკში L.I Expressway-ის 68-ე გასასვლელიდან გზის მარჯვენა მხარეს თუ დადგებით, William Floyd Parkway-ის ჩრდილოეთით რამდენიმე ნაბიჯს გადადგამთ და Route 25 East-თან შეუხვევთ, ცოტა ხანში დაინახავთ მინიშნებას – Calverton National Cemetery. ეს ამერიკულ ჯარში მომსახურე ჯარისკაცების სასაფლაოა. თვალუწვდენელ ზურმუხტისფერ მინდორზე ერთმანეთისგან გარკვეული მანძილით დაშორებული საფლავის ქვებია ამოშვერილი, რომლებზეც ჯვრები, ნახევარმთვარეები, ებრაული ვარსკვლავები და შორეული აღმოსავლეთის რელიგიების ნიშნებია გამოსახული. აქ ადამიანს სულიერი სიმშვიდე ეუფლება. აქ ერთმანეთის გვერდიგვერდ განისვენებენ ადამიანები განურჩევლად რელიგიისა, სქესისა თუ წოდებისა. მათ მხოლოდ ერთი რამ აერთიანებთ – ეს არის ამერიკის ჯარში სამსახური. ბუნების საიდუმლოება თითქოს სწორედ აქ, ამ ადგილას ამოიცნეს და მიწის ნიაღში ყველანი თანასწორნი გახდნენ.

პროცესია სასაფლაოსკენ ზუსტად 12:50 სთ-ზე დაიძრა. კუბოს წინ ორკესტრი მიუძღვოდა, უკან კი ორმწკრივად თანაბარი ნაბიჯით მიაცილებდნენ სამხედროები; საზოგადოება ოდნავ მოშორებით იდგა და იქიდან ადევნებდა თვალს.

შესასვლელში სასაფლაოს მოხელემ ნილუფერი შეაჩერა და ჰკითხა, თუ რომელი რელიგიის ნიშანი უნდა გამოესახათ საფლავის ქვაზე. ხელში ბუკლეტი ეჭირა, რომელშიც ორმოცდაათამდე სიმბოლო იყო. ნილუფერი გაკვირვებით ათვალთქვებდა მსოფლიოში არსებული ყველა რელიგიის, სექტისა და ორდენის ნიშებს.

„ჩემი და ყველა რელიგიაზე მალლა იდგა. არ მინდა, ის რომელიმე ნიშნით შევზღუდო. ქვაზე ნიშანი არ უნდა გავუკეთოთ.“

„აუცილებლად უნდა ამოირჩიოთ რომელიმე სიმბოლო. მას ნამდვილად ეყოლებოდა თავისი ღმერთი, ფილოსოფია, აზროვნების სის-

ტემა, რომლისაც სწამდა. ეს წიგნი დაათვალიერეთ და შეარჩიეთ. ჩვენ ვალდებული ვართ, საფლავის ქვაზე რომელიმე ნიშანი გამოვსახოთ. ღმერთის თუ არ სწამდა, აქ ათეისტებისთვისაც არის ემბლემა...“

„ჩემს დას სწამდა ღმერთი. სწორედ იმიტომაც იდგა რელიგიებზე მაღლა, რომ ნამდვილად სწამდა ღმერთი. ათეისტი არ ყოფილა.“

„მითუმეტეს, აირჩიეთ რამე...“

ნილუფერმა თაიბეს უხმო. ნიმუშები დაათვალიერეს. თაიბე არწივის ფრთებისმაგვარ სიმბოლოზე შეჩერდა.

„დედა, მოდი ეს შევარჩიოთ. დეიდაჩემს ყველაზე მეტად მიესადაგება ფრინველის ფრთები – თავისუფლებისა და მარადიულობის სიმბოლო.“

„შევარჩიეთ,“ – უთხრა ნილუფერმა.

კაცმა წიგნის ბოლო გვერდები გადაფურცლა: „სუფიების სიმბოლო აგირჩევიათ. ისედაც, მუსლიმთაო, პოლკოვნიკზე თქვეს.“

„ის რელიგიებზე მაღლა იდგა... ეს იმიტომ შევარჩიეთ, რომ ჩემი დის პიროვნებას ყველაზე მეტად ფრთები განასახიერებს,“ – მკაცრად მიუგო ნილუფერმა.

თაიბე და ნილუფერი სწრაფი ნაბიჯით გაეშურნენ იმ ადგილისკენ, სადაც სამხედრო ცერემონიალი ტარდებოდა. დიდი ფარდულის ქვეშ შეჯგუფულ ხალხში წინა რიგში დაიკავეს თავიანთი ადგილები. კატაფალკზე დასვენებული სასახლე ამერიკის დროშაში იყო გახვეული. ორკესტრმა ამერიკის ეროვნული ჰიმნის დაკვრა დაიწყო. ოფიცრებმა მზადყოფნა გამოხატეს და სამხედრო სალამი მისცეს. სამოქალაქო პირებმა მარჯვენა ხელი მკერდზე დაიდეს. თურქებმა ხელები მაღლა აღაპყრეს და ალ-ფათიჰა¹ აღავლინეს. შემდეგ კი გრძელი და მონოტონური ჟღერადობით დაღუპული ჯარისკაცები განსახიერდა... ტკივილით სავსე, გულისგანმგმირავი ხმა მორჩილების სიჩუმემ ჩაანაცვლა.

საზეიმო ფორმაში გამოწყობილმა ჯარისკაცებმა სასახლეზე გადაფარებული დროშა რამდენიმე მექანიკური მოძრაობით დაკეცეს, ამუღეტად აქციეს და ნილუფერს გადასცეს. ნილუფერმა დროშა გულში ისე მაგრად ჩაიკრა, თითქოს თავის დას იხუტებდა.

ცერემონიალი დასრულდა. სამხედროებმა მკვეთრი მოძრაობით უკან დაიხიეს.

ხალხმაც თანდათან დაშლა დაიწყო. ნილუფერი ქალიშვილის მკლავს დაყრდნობილი გაუნძრევლად იდგა.

„უნდა წავიდე, ნილუფერ,“ – უთხრა ჯომ.

„აილინი ჯერ ხომ არ დაუსაფლავებიათ?!“

მას ოფიცერი მიუახლოვდა: „ცერემონიალი დასრულებულია, ქალბატონო. დასაფლავებას ჩვენ მივხედავთ, თქვენ რომ წახვალთ...“

„მე მინდა ვუყურო, როგორ ასაფლავებთ ჩემს დას.“

„აქაური წესებით ეს შეუძლებელია.“

„არ მაინტერესებს თქვენი წესები. ვისაც უნდა, წავიდეს, მაგრამ მე აქ ვარ, სანამ ჩემს დას არ დაკრძალავთ. არსად არ წავალ!“

¹ ალ-ფათიჰა – ყურანის პირველი სურა. კითხულობენ გარდაცვლილი ადამიანისთვის.

„ეს შეუძლებელია, ქალბატონო,“ – მამაკაცმა მსუბუქად მოკიდა ხელი ნილუფერს და ნელ-ნელა მანქანისკენ წაყვანა დააპირა.

ნილუფერის ყვირილზე ოდნავ მოშორებით მდგარმა ჯომ მოირბინა. უკვე გასასვლელში მყოფი ხალხიც მოტრიალდა. ნილუფერთან ლაპარაკი შეუძლებელი იყო, არაფერი ესმოდა. ჯომ ფორმიან კაცს ხელი გაუყარა, მოშორებით გაიყვანა და რალაც უთხრა.

„ასეთ რამეს ცხოვრებაში პირველად ვხედავ,“ – თქვა უკან დაბრუნებულმა კაცმა.

ისე აღარ წვიმდა, მაგრამ ხალხს მაინც ტალახში უწევდა აილინის საფლავამდე მისვლა. რკინის ყუთმა ნელ-ნელა ორმოში დაშვება დაიწყო. ნილუფერმა წამიერად ნაპირთან მიყრილი მინა აიღო და კუბოს დააყარა. ეს თითქოს უხმო ბრძანება გახლდათ. თურქები, ამერიკელები, მუსლიმები, ებრაელები, ქრისტიანები, ქალი, კაცი, ხნიერი თუ ახალგაზრდა – ყველა იხრებოდა, მუჭით იღებდა და ფენა-ფენა აყრიდა აილინს გულზე მიწას, ვარდებს, ქრიზანთემებს, ფოთლებს, კვლავ მიწას, კვლავ ყვავილებს...

წვიმამ გადაიღო.

თაიბე და ნილუფერი სასაფლაოს ჭიშკრამდე ხელგაყრილები მივიდნენ. ნილუფერი ვერც კი ხვდებოდა, როგორ იდგა ფეხზე, საერთოდ როგორ ედგა პირში სული. უკანასკნელი ძალა აილინის დაკრძალვისას დაეკარგა. ფეხები უბრალოდ სადღაც მიათრევდა.

„შეხედე, დედა, შეხედე,“ – უთხრა ქალიშვილმა. ნილუფერმა ცრემლგამშრალი და ჩასისხლიანებული თვალები იქითკენ მიაპყრო, საითაც ქალიშვილი მიუთითებდა. შავი ღრუბლებიდან თბილი ყვითელი სხივი გამომკრთალიყო. ხუთშაბათიდან მოყოლებული ეს მზის პირველი გამოჩენა იყო. რალაც იდუმალ ნათებას ბასრი დანასავით გაეპო ცივი ჰაერი, თილისმასავით სვეტად დადგომოდა აილინის საფლავის ქვას – სუფიურ ფრთებს და ნილუფერსა და თაიბეზეც ირეკლებოდა.

ნილუფერს დასიებული თვალები აუციმციმდა. ეს იყო თბილი, მსუბუქი, მშვიდი ნათება. როგორც იქნა... სიმშვიდეს აფრქვევდა ეს ნათება.